

Cornelia Nitsch

Μικρά παιδιά, μεγάλα ταλέντα

✓ Διακρίνετε, καλλιεργήστε, και αναδείξτε
τα χαρίσματα του παιδιού σας

1. Τι είναι ταλέντο και πώς δημιουργείται;	7
Η αναζήτηση και η ανακάλυψη των ταλέντων	7
Από πού προέρχονται τα ταλέντα;	14
2. Πώς αναπτύσσονται τα ταλέντα;	21
Βήμα 1: Καλλιιεργήστε τη χαρά για μάθηση	21
Βήμα 2: Αναπτύξτε ιδιαίτερα ενδιαφέροντα	23
Βήμα 3: Χρησιμοποιήστε την επιβράβευση ως ερέθισμα	26
Βήμα 4: Γιατί είναι απαραίτητη η εξάσκηση	28
3. Πώς μπορείτε να στηρίξετε γενικά το παιδί σας;	37
Βασική προϋπόθεση: Οι δευτερεύουσες αρετές	38
Πειράματα στη ζωή	39
Στην αναζήτηση προτύπων	41
Η στήριξη της δημιουργικότητας	44
Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης	49
Κίνητρο: σταθείτε με ζήλο δίπλα στο παιδί	54
Φροντίστε για την εσωτερική ισορροπία	58
Πολλά μικρά πράγματα με μεγάλη αξία	61
Λανθασμένοι τρόποι ανάπτυξης, που πρέπει να αποφεύγετε ..	63
4. Εξερευνήστε τη ζωή με πολύ συναίσθημα	71
Η ανάπτυξη της διαίσθησης	72
Προσοχή στην αυτογνωσία	73
Η αλλαγή της οπτικής	76
Διδάσκεται η ευτυχία;	77
Στα ίχνη των δικών μας ευαισθησιών	79

5. Οι πραγματικά καλές σχέσεις με τους άλλους.....	83
Αναζήτηση απαντήσεων στα κοινωνικά ζητήματα.....	84
Στο κέντρο της κοινωνικής ζωής.....	88
6. Επαγγελματίας της σκέψης από νωρίς	91
Το ξεκίνημα: Απόκριση στις ερωτήσεις	92
Η ανεξάρτητη σκέψη χρειάζεται στήριξη.....	102
Δοκιμάστε και καταπλήξτε.....	106
7. Περίτεχνα παιχνίδια με τις λέξεις	109
Όταν η γλώσσα είναι μουσική στα αυτιά.....	111
Διηγηθείτε παραμύθια και παίξτε με τη γλώσσα	113
8. Άσος στον αθλητισμό.....	119
Αλλαγή στις συνήθειες: γυμναστείτε	120
Σταδιακή ανεξαρτησία μέσα από τον αθλητικό σύλλογο.....	123
9. Καλλιτεχνικό ταλέντο από τώρα;	127
Βάλσαμο για την παιδική ψυχή	127
Όξυνση των αισθήσεων	129
Η χρήση της δύναμης της μουσικής για τα παιδιά.....	131
Ζωγραφική και σχέδιο: δείξτε προσοχή.....	138
Τελικές παρατηρήσεις.....	144
Βιβλιογραφία	146
Ευρετήριο	147

1 Τι είναι ταλέντο και πώς δημιουργείται;

Πόσα και ποια ταλέντα έχει το παιδί μου; Από πού άραγε προέρχονται οι ιδιαίτερες ικανότητες; Όπου εμφανίζονται οι ειδικές δεξιότητες, οφείλονται κυρίως στα γονίδια ή στην ανατροφή –ή μήπως παίζουν εξίσου ρόλο και τα δύο; Αυτά είναι μερικά κρίσιμα ερωτήματα που απασχολούν τους γονείς και θα προσπαθήσουμε να τα απαντήσουμε στο κεφάλαιο αυτό.

Γιατί ο γιος μου έχει αυτή την ιδιαίτερα στενή επικοινωνία με τα ζώα; Γιατί η κόρη μου έχει τόσο καλή αίσθηση των χρωμάτων και των σχημάτων; Γιατί παίζει κρουστά σαν δεξιότηχης; Γιατί παίζει τένις σαν πρωταθλήτρια; Τι κρύβεται πίσω από τα ξεχωριστά ταλέντα; Το ταλέντο είναι ένα μεγάλο αίνιγμα που αναζητά τη λύση του. Είναι κάτι το αξιοζήλευτο. Παντού στον κόσμο αναζητούν τους μελλοντικούς «σταρ», ακόμα και μέσα στα παιδικά δωμάτια. Σε αυτή την αναζήτηση συμμετέχουν γονείς, δάσκαλοι, προπονητές, σύμβουλοι, δημόσιοι λειτουργοί. Κάθε ταλέντο, κάθε ανακάλυψη προκαλεί ενθουσιασμό –αδιάφορο αν είναι ταλέντο στον αθλητισμό, στη μαγειρική ή στις υψηλές επιδόσεις στο σχολείο. Αλλά τι σημαίνει στ' αλήθεια ταλέντο;

Η αναζήτηση και η ανακάλυψη των ταλέντων

Κάποια ταλέντα γνωρίζουν ήδη από την ηλικία των πέντε ποιος είναι ο προορισμός τους στη ζωή. Κάποια παιδιά κάθονται στο υπόγειο του σπιτιού και φτιάχνουν αυτοκίνητα από μεταλλικά

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ;

κουτάκια, άλλα περνούν την ώρα τους μέσα στην κουζίνα φτιάχνοντας πρωτότυπες σουπίτσες. Για τους γονείς είναι μεγάλη ανακούφιση όταν βλέπουν το παιδί τους να ανακαλύπτει από νωρίς την κλίση του. Για παράδειγμα, αν ένα παιδί φτιάχνει ήδη από την προσχολική ηλικία καλοτάξιδες σαΐτες, είναι επιδέξιος στη χειροτεχνία. Ίσως όταν μεγαλώσει να γίνει σχεδιαστής και κατασκευαστής προϊόντων. Ένα άλλο παιδί, που έχει μεγάλη αδυναμία στα παιχνίδια με πειράματα, δείχνει μια κλίση προς τις φυσικές επιστήμες. Ίσως κρύβεται μέσα του ένας μελλοντικός ερευνητής.

Ταλέντο έχει όποιος είναι πολύ καλός –καλύτερος από την πλειοψηφία των συνανθρώπων του– σε κάποιους συγκεκριμένους τομείς. Δεν έχει σημασία αν είναι στο τραγούδι, στην ηθοποιία, στους μαθηματικούς υπολογισμούς, ή σε όλα μαζί. Ένα παιδί που παίζει πιάνο θεϊκά, παίρνει πάντα είκοσι στα μαθηματικά, και είναι άσος στο τρέξιμο μετ' εμποδίων θεωρείται συνήθως ιδιαίτερα προικισμένο. Τόσες πολλές δεξιότητες μαζί; Αυτό δεν είναι κάτι ασυνήθιστο διότι πολλές φορές οι δεξιότητες εμφανίζονται σε πακέτο· δυο-δυο ή τρεις-τρεις μαζί. Όποιος είναι καλός στη μουσική δεν είναι σπάνιο να έχει έφεση και στη γλώσσα ή να αριστεύει στα μαθηματικά. Τέτοιου είδους κοινά σημεία όπου τέμνονται διαφορετικές δεξιότητες εξηγούν γιατί πολλοί φυσικοί επιστήμονες έχουν συγχρόνως έφεση στη μουσική. Ο Αϊνστάιν είναι ένα καλό τέτοιο παράδειγμα.

Υπάρχουν βέβαια και οι ειδικές περιπτώσεις. Κάποιος μπορεί να είναι σπουδαίος στα μαθηματικά, αλλά στα υπόλοιπα να μη σκαμπάζει γρι. Όλοι είχαμε κάποιο συμμαθητή που ήταν έτσι. Ωστόσο, σύμφωνα με την επιστήμη, αυτές οι μονοδιάστατες περιπτώσεις αποτελούν μάλλον την εξαίρεση.

Οχτώ σημεία αναφοράς για την αναζήτηση του ταλέντου

Ο Αμερικανός ψυχολόγος Χάουαρντ Γκάρντινερ [Howard Gardner] δίνει συγκεκριμένες ενδείξεις που θα σας βοηθήσουν κατά την αναζήτηση των ταλέντων του παιδιού σας:

- **Πολλά παιδιά αναπτύσσουν δεξιότητες κατά την επαφή τους με τους άλλους.** Συμπάσχουν, συντονίζονται γρήγορα με τους γύρω τους και αντιλαμβάνονται εύκολα την ψυχική τους διάθεση. Για τα παιδιά αυτά παίζει σημαντικό ρόλο η συναναστροφή με τους ανθρώπους. Συνήθως, όταν μεγαλώσουν γίνονται δάσκαλοι, γιατροί, θεραπευτές, πωλητές...
- **Άλλα παιδιά έχουν πλούσια εσωτερική ζωή** που την εξερευνούν. Ξέρουν αρκετά καλά τι νιώθουν και τι σκέφτονται και μπορούν να το εκφράσουν. Όταν μεγαλώσουν μπορεί να γίνουν ζωγράφοι, γλύπτες, ηθοποιοί, ποιητές...
- **Πολλά παιδιά έχουν ασυνήθιστα καλή αίσθηση του σώματος.** Αυτό το ταλέντο μπορεί να αφορά είτε συγκεκριμένες δεξιότητες, είτε τη γενικότερη κινητικότητα του σώματος. Ίσως όταν μεγαλώσουν να γίνουν αθλητές, τεχνίτες, χορευτές, καλλιτέχνες...
- **Όχι λίγα παιδιά ενδιαφέρονται για τη φύση και τις φυσικές επιστήμες.** Όταν μεγαλώσουν γίνονται συχνά δασονόμοι, αγρότες, φυσικοί επιστήμονες...
- **Άλλα παιδιά διαθέτουν εξαιρετική φαντασία** και μπορούν να χειριστούν πολυδιάστατες εικόνες που έχουν μέσα στο μυαλό τους. Όταν μεγαλώσουν συνήθως γίνονται μηχανικοί, αρχιτέκτονες, γλύπτες, ζωγράφοι...
- **Μερικά παιδιά ξεχωρίζουν με τις μαθηματικές τους ικανότητες** και τη λογική τους σκέψη. Συνήθως όταν μεγαλώσουν γίνονται φυσικοί επιστήμονες, δικηγόροι...
- **Πολλά παιδιά έχουν έφεση στη μουσική,** στο ρυθμό. Αισθάνονται τη μουσική με το μυαλό και την ψυχή τους. Όταν μεγαλώσουν θα ήθελαν να γίνουν μουσικοί....
- **Ορισμένα παιδιά δείχνουν ιδιαίτερη κλίση στις γλώσσες.** Μπορούν να εκφραστούν με ακρίβεια, τους αρέσει να διηγούνται, επινοούν ευφάνταστες ιστορίες και παίζουν επιδέξια με το λεξιλόγιο και τη γραμματική. Όταν μεγαλώσουν συχνά γίνο-

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ;

νται δημοσιογράφοι, επιμελητές εκδόσεων, συγγραφείς, πολιτικοί, διαφημιστές, αλλά και νομικοί...

Τι συμβαίνει όμως με τα ταλέντα που, με την πρώτη ματιά τουλάχιστον, δεν χρειάζονται απαραίτητα κάποια ιδιαίτερη διανοητική ευφυΐα, αλλά άλλες ικανότητες; Τι συμβαίνει με το κορίτσι που χορεύει σαν κύκνος στο μάθημα του μπαλέτου ή με τον πιτσιρικά που είναι φοβερός στο στίβο; Προφανώς, σε αυτές τις περιπτώσεις παίζουν βασικό ρόλο άλλοι παράγοντες, όπως η διαισθητικότητα, ο έλεγχος του σώματος, η δύναμη, η επιδεξιότητα, ο συντονισμός... Ακόμα όμως και αυτά τα ταλέντα χρειάζονται ευφυΐα. Έτσι, αν κάποιος δεν έχει αίσθηση του χώρου, δεν πρόκειται να προχωρήσει πολύ στο χορό. Αν στο γήπεδο του ποδοσφαίρου δεν μπορείς να αντιληφθείς αστραπιαία όσα γίνονται, δεν μπορείς να προβλέψεις ή δεν μπορείς να αντιδράσεις, τότε σίγουρα δεν θα γίνεις μεγάλος μπαλαδόρος.

Ευφυΐα παιδιά – δεν υπάρχει μόνο η ευχάριστη πλευρά

Περίπου 2% των παιδιών θεωρούνται ευφυή διότι έχουν δείκτη νοημοσύνης (IQ) πάνω από 130. Ο μέσος IQ της διανοητικής ικανότητας έχει την τιμή 100. Περίπου τα δύο τρίτα του συνολικού πληθυσμού βρίσκεται μεταξύ 85 και 115. Όποιος πετυχαίνει τουλάχιστον 130 στα τεστ ευφυΐας θεωρείται ευφυής. Ανάμεσα σε άλλα, συνηθισμένα χαρακτηριστικά των ανθρώπων με υψηλό IQ είναι η εξαιρετική μνήμη, η υψηλή ικανότητα συγκέντρωσης, αλλά και η ασυνήθιστη επιμονή που επιδεικνύουν στους νοητικούς τομείς με τους οποίους ασχολούνται. Οι περισσότεροι ευφυείς άνθρωποι έχουν μια ειδική δεξιότητα· μόνο ένα στα πέντε ευφυή παιδιά παρουσιάζει γενικά υψηλή ευφυΐα. Σπανίως κάποιος τραγουδάει σαν αηδόνι, ζωγραφίζει σαν Βαν Γκογκ, και έχει συγχρόνως το μαθηματικό μυαλό του Αρχιμήδη.

Γύρω στο 80% των ευφυών παιδιών τα πάνε μια χαρά στα κανονικά σχολεία. Τα υπόλοιπα όμως πραγματικά υποαπασχολούνται, νιώθουν ανία, και γι' αυτό συχνά δεν συμμετέχουν στο μάθημα. Κάνουν το γελοιοποιό, παλεύουν με κοινωνικές δυσκολίες, ή είναι ήσυχια και πολύ βολικά παιδιά. Τέτοιες δυσκολίες είναι ο λόγος που πολλά από αυτά τα παιδιά δεν καταφέρνουν να τα βγάλουν πέρα.

Ποιο είναι το κέντρο του προβλήματος; Ότι κανένας δεν αντιλαμβάνονταν τις ιδιαίτερες ικανότητές τους. Για πολλά χρόνια υπήρχε ελάχιστη υποστήριξη για τα παιδιά με υψηλή ευφυΐα, επειδή η προσοχή ήταν στραμμένη στην ισότητα των ευκαιριών και στην ειδική υποστήριξη των πιο αδύναμων παιδιών, ενώ η καλλιέργεια μιας ελίτ ήταν κάτι σαν ταμπού. Τα τελευταία χρόνια, όμως, τα πράγματα έχουν αλλάξει. Σήμερα υπάρχουν ιδιαίτερες δυνατότητες υποστήριξης, από συλλόγους, ιδρύματα και συμβουλευτικούς σταθμούς. Πολλοί ευφυείς άνθρωποι είναι μέλη της Mensa, μιας λέσχης ανθρώπων που έχουν IQ τουλάχιστον 130. Τα τεστ ευφυΐας μπορούν να γίνουν από παιδοψυχολόγους και παιδίατρος.

Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς

Ένα παιδί έχει δυσκολίες στο σχολείο και παίρνει χαμηλούς βαθμούς. Είναι αυτό ένδειξη χαμηλής ευφυΐας; Αντίθετα, ένα άλλο παιδί κάνει μεγάλες προόδους, έχει πολύ καλή απόδοση στα μαθηματικά και στα φιλολογικά –είναι αυτό σημάδι πολύπλευρης δεξιότητας, ή απλώς φιλοδοξίας και εργατικότητας; Οι γονείς δικαίως αναρωτιούνται πώς θα πρέπει να κρίνουν την κατάσταση. Ας δούμε μερικά κριτήρια:

- **Σχηματίστε μόνοι σας εικόνα.** Μη βασίζεστε μόνο στην κρίση των άλλων διότι κανείς δεν ξέρει τόσο καλά το παιδί σας όσο εσείς. Προσπαθήστε να σχεδιάσετε το προφίλ του παιδιού σας. Πώς είναι –ντροπαλό ή εξωστρεφές, κοινωνικό ή κλεισμένο στον εαυτό του, διψασμένο για γνώση ή με περιορισμένη περιέργεια για μάθηση, σωματικά δραστήριο ή νωχελικό; Κάποιοι

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ;

γονείς κρατάνε σημειώσεις για μεγάλο χρονικό διάστημα ή κρατάνε ημερολόγιο και το συμβουλευονται αργότερα.

- **Σχολικοί βαθμοί.** Συχνά οι γονείς κρίνουν τις ικανότητες του παιδιού τους σύμφωνα με τους βαθμούς που παίρνει στο σχολείο. Οι καλοί βαθμοί δεν αποτελούν αυτόματα το αποτέλεσμα κάποιου ταλέντου, αλλά κυρίως αντανακλούν τη μεγάλη εργατικότητα. Ισχύει και το αντίστροφο: οι χαμηλοί βαθμοί δεν υποδηλώνουν απαραίτητα την έλλειψη δεξιοτήτων. Ένα παιδί που παίρνει κακούς βαθμούς στην έκθεση μπορεί και πάλι να διαθέτει γλωσσικό ταλέντο. Λόγω αυτών αλλά και άλλων αστάθμητων παραγόντων (ακατάλληλος δάσκαλος, κακό σχολικό σύστημα) δεν θα πρέπει οι γονείς να εμπιστεύονται τυφλά την κρίση του σχολείου και τους βαθμούς.
- **Τεστ ευφυΐας.** Με ένα τυποποιημένο τεστ ευφυΐας και μόνο δεν μπορούμε να ανιχνεύσουμε τα ταλέντα κάποιου, πόσο μάλλον των παιδιών. Οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι τέτοιου είδους τεστ, εάν και εφόσον χρησιμοποιηθούν, θα πρέπει να γίνονται όταν το παιδί πηγαίνει ήδη σχολείο.
- **Τεστ δεξιοτήτων.** Όλο και πιο συχνά κάποιο ειδικό ινστιτούτο προτείνει κάποια νέα ανάλυση δεξιοτήτων. Ανάλογα με το είδος του τεστ δεξιοτήτων το παιδί πρέπει π.χ. να πηδήξει εμπόδια, να λύσει αριθμητικά προβλήματα, να αναλύσει σειρές λέξεων, να επεξεργαστεί σχήματα, να φτιάξει χειροτεχνίες, και πολλά άλλα. Είναι όμως τα αποτελέσματα του τεστ πιο σημαντικά από τη δική σας κρίση και τις δικές σας παρατηρήσεις; Όχι απαραίτητα. Πάντως, τα καλά αποτελέσματα του τεστ σε συνδυασμό με την κατάλληλη επαγγελματική συμβουλευτική μπορούν να λειτουργήσουν ενθαρρυντικά. Σε τελική ανάλυση, μέσω του τεστ ξεφεύγουμε από το σχολικό σύστημα και τους βαθμούς του, αποκτούμε νέα κριτήρια προσανατολισμού, καθώς και το κίνητρο για να αντιμετωπίσουμε πιο νηφάλια τη σχολική αξιολόγηση. Επιπλέον, ένα θετικό τεστ μπορεί να δώσει αυτοπεποίθηση στο παιδί και να το παρακινήσει να κάνει

ακόμα περισσότερα. Ίσως στη συνέχεια το παιδί βάλει πλήρη για κάποιο νέο τομέα, όπου τελικά θα γνωρίσει τις πολυπόθητες επιτυχίες. Μεταξύ των ειδικών υπάρχουν και επικριτές αυτών των τεστ. Αναμφίβολα, οι απαντήσεις στα ερωτήματα του τεστ και μόνο δεν επαρκούν για να συνθέσουμε μια ακριβή εικόνα των δυνατοτήτων που κρύβονται σε ένα παιδί.

- **Εξωτερικές κρίσεις.** Πολλοί γονείς προτιμούν περισσότερο την κρίση ειδικών που ασχολούνται με το παιδί τους εκτός σχολείου. Για παράδειγμα, εμπιστεύονται τον προπονητή ποδοσφαίρου διότι μέσα από την πείρα του μπορεί να κρίνει αν το παιδί έχει τα εχέγγυα ενός μελλοντικού επαγγελματία ποδοσφαιριστή. Και το διευθυντή της χορωδίας, για να τους πει το αν το παιδί τους θα γίνει μελλοντικά μια διασημότητα του τραγουδιού.

Αν εντοπίσετε πραγματικές δεξιότητες, τότε θα πρέπει να βρεθεί ένας καλός μέντορας, ένας ειλικρινής σύμβουλος που να μπορεί να στηρίξει άξια το νέο ταλέντο. Το να βρείτε αυτό το άτομο μπορεί να είναι δύσκολο. Οι ικανοί σύμβουλοι μπορεί να γίνουν ακόμα και δυσάρεστοι στους γονείς όταν, για παράδειγμα, επισημαίνουν τις λανθασμένες επιλογές ή όταν προσπαθούν να εμποδίσουν τους υπερφιλόδοξους γονείς να εξιδανικεύσουν το παιδί τους. Ας μην ξεχνάμε ότι κάποιες φορές οι γονείς ανακαλύπτουν ταλέντα εκεί που δεν υπάρχουν. Αποστολή του μέντορα είναι να εμποδίσει ένα μη ταλαντούχο παιδί να παλεύει για χρόνια πάνω στο πιάνο ή στο γήπεδο του τένις μόνο και μόνο για να ικανοποιήσει τις υπέρμετρες προσδοκίες των γονιών του και να κερδίσει την αποδοχή τους.

Τα λαμπερά ταλέντα που ξεφεύγουν από τα καθιερωμένα πλαίσια, που χαρακτηρίζονται από ποιότητα και δεν επιδέχονται εκμάθηση, γίνονται αντιληπτά όχι μόνο στην οικογένεια, αλλά και στο ευρύτερο περιβάλλον: στον παιδικό σταθμό, στο σχολείο, στα εξωσχολικά μαθήματα, στους αθλητικούς συλλόγους. Τα ιδιαίτερα ταλέντα προκαλούν μεγάλη αίσθηση: αν ένα πεντάχρονο παιδί

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ;

ζωγραφίζει σαν τον Πικάσο, σύντομα το ταλέντο του θα γίνει άρθρο στην εφημερίδα· αν κάποιος μαθητής είναι τόσο καλός που πηδάει τις τάξεις, είναι το σούπερ μυαλό του σχολείου και γίνεται αντικείμενο θαυμασμού.

Ωστόσο, πολλές δεξιότητες δεν ανακοινώνουν την ύπαρξή τους με τυμπανοκρουσίες και γι' αυτό απαιτούν μεγάλη παρατηρητικότητα. Αρκετά ταλέντα περνούν απαρατήρητα, είναι πιο χαμηλών τόνων και έτσι τα παραβλέπουν εύκολα και οι ειδικοί, αλλά και οι γονείς. Για παράδειγμα, αν κάποιο παιδί σκαρφαλώνει σαν πίθηκος, δεν είναι απαραίτητο ότι θα τον θεωρήσουν ταλαντούχο ορειβάτη και θα τον εκθειάζουν για την ικανότητά του. Το ταλέντο του δεν γίνεται εύκολα αντιληπτό. Αν κάποιο άλλο παιδί φροντίζει με στοργικό τρόπο τα αδέρφια του και έχει μια ιδιαίτερη ικανότητα επικοινωνίας μαζί τους, σπανίως θεωρείται ότι έχει κάποια δεξιότητα για την οποία αξίζει έπαινο.

Οι δεξιότητες που διακρίνονται πιο δύσκολα, που χάνονται εύκολα μέσα στην καθημερινότητα, εύκολα θεωρούνται αυτονόητες και συχνά απλώς τις σκεπάζει το πέπλο της ρουτίνας.

Ανεξάρτητα από το αν το παιδί σας διαθέτει κάποιο φανερό ή κάποιο όχι τόσο φανερό ταλέντο, το ερώτημα παραμένει ίδιο: τελικά από πού προέρχονται τα ταλέντα του;

Από πού προέρχονται τα ταλέντα;

Δεν έχει κάθε νεογέννητο παιδί τις ίδιες ευκαιρίες εξέλιξης; Δεν είναι ένα ολόλευκο φύλλο χαρτί πάνω στο οποίο θα γραφτεί σιγά-σιγά η ιστορία του; Μήπως οι δεξιότητές μας οφείλονται περισσότερο στην επίδραση του περιβάλλοντος; Ή μήπως τα ταλέντα μας είναι καθορισμένα ήδη από την κοιλιά της μάνας μας, όπως είναι τα μαλλιά μας ή το χρώμα των ματιών μας; Ακόμα και κατά τις δεκαετίες του 1960 και του 1970 οι άνθρωποι πίστευαν ότι ερχόμαστε στον κόσμο σαν *tabula rasa* (άγραφο χαρτί). Αν γεμίσει αυτή η λευκή σελίδα με τον καλύτερο τρόπο, προκύπτει ένας αξιόλογος άνθρωπος. Το μοντέλο αυτό μοιάζει να μην ισχύει.

Η απάντηση στο ερώτημα είναι μάλλον η εξής: Είμαστε αποτέλεσμα και των δύο παραγόντων, τόσο της βιολογίας όσο και του περιβάλλοντος. Έχουμε αλληλεπίδραση και των δύο· τα χαρακτηριστικά με τα οποία έρχεται στον κόσμο ένα παιδί αναπτύσσονται προς μία συγκεκριμένη κατεύθυνση υπό την επίδραση εξωτερικών παραγόντων, κάτι που ισχύει και για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων. Τα πάντα λοιπόν είναι μια συνεχής αλληλεπίδραση.

Η σημασία της ιδιοσυγκρασίας

Οι άνθρωποι γεννιούνται αρκετά διαφορετικοί μεταξύ τους. Κάθε άνθρωπος φέρνει μαζί του τις δικές του αποσκευές με τις δυνατότητες εξέλιξής του. Ο γενετικός κώδικας καθορίζει τους ακρογωνιαίους λίθους:

- Κάθε παιδί έχει το δικό του προφίλ, τα δικά του χαρακτηριστικά. Η εσωτερική του οργάνωση, οι ικανότητες και οι επιδεξιότητες του σφραγίζονται θεμελιωδώς από τα συγκεκριμένα σωματικά, ψυχικά, και πνευματικά χαρακτηριστικά του.
- Σύμφωνα με τους ειδικούς, τα γονίδια καθορίζουν το 20% έως 50% της προσωπικότητάς μας. Άλλοι έχουν την άποψη ότι περίπου 50% των διανοητικών μας δεξιοτήτων είναι θέμα ιδιοσυγκρασίας. Ένα πλήθος χαρακτηριστικών, όπως οι πνευματικές ικανότητες και η συναισθηματικότητα, αποδίδονται επίσης στις ρίζες μας. Ακόμα και πολύ σύνθετα χαρακτηριστικά, όπως η ικανότητα μάθησης ή η δυνατότητα δημιουργίας σχέσεων, καθορίζονται και από το γενετικό κώδικα.
- Ακόμα και αν τα κληρονομικά χαρακτηριστικά καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ανθρώπινη συμπεριφορά, αυτό δεν σημαίνει αυτόματα ότι είναι πιο σημαντικά από τους εξωτερικούς παράγοντες. Έτσι, για παράδειγμα, τα μονοζυγωτικά δίδυμα αδέλφια, ενώ έχουν τόσες ομοιότητες, αναπτύσσουν το καθένα το δικό του χαρακτήρα.

Η επίδραση του περιβάλλοντος

Οι άνθρωποι μαθαίνουν συνεχώς. Η εκμάθηση ξεκινάει μάλιστα ακόμα και πριν από τη γέννησή μας. Εμπειρίες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης έχουν καταλυτική επίδραση στην ανάπτυξη ενός παιδιού, ακόμα και στα ταλέντα του. Ας δούμε ένα παράδειγμα: η εκμάθηση της μουσικής ξεκινάει όταν ακόμα είμαστε στην κοιλιά της μητέρας μας. Είτε πρόκειται για νανουρίσματα, είτε για σονάτες του Μότσαρτ, το έμβρυο μερικές εβδομάδες πριν γεννηθεί ακούει και μετά τη γέννησή του, το μωρό αναγνωρίζει τις μελωδίες που άκουγε συχνά.

Μόλις έρχεται το παιδί στον κόσμο αρχίζει και η ανατροφή του, που επηρεάζει καταλυτικά την ύπαρξη περισσότερων ή λιγότερων δεξιοτήτων. (Θα πρέπει εδώ να τονίσουμε ότι η ανατροφή δεν είναι μονόδρομος. Αν η περίπτωση είναι ιδανική, τότε κατά τη διάρκεια της ανατροφής οι μεγάλοι και τα παιδιά αλληλοεμπνέονται, μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο και παρακινούν ο ένας τον άλλο).

Με την καλή ανατροφή χτίζεται, εκτός από όλους τους ακρογωνιαίους λίθους, και το απαραίτητο υπόβαθρο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων, το εύφορο έδαφος πάνω στο οποίο θα ανθίσουν τα ταλέντα και θα καρποφορήσει η προσπάθεια.

Επειδή τα παιδιά μεγαλώνουν σε διαφορετικές κουλτούρες, αποκτούν σε κάποιο βαθμό και πολύ διαφορετικές ικανότητες – που σχετίζονται με τον εκάστοτε πολιτισμό. Κάποιος που γεννιέται στη Βραζιλία έχει το χορό πολύ περισσότερο στο αίμα του σε σχέση με κάποιον που ζει στη Γερμανία. Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του, κάθε παιδί αποκτά εκείνες τις ικανότητες και επιδεξιότητες –και κατά συνέπεια εκείνα τα ταλέντα και τα προσόντα– που είναι σημαντικά για τη ζωή στη δική του κουλτούρα.

Η θετική επιρροή της ανατροφής

Ποιο είδος ανατροφής μπορεί να αποτελέσει μια καλή βάση πάνω στην οποία θα ανθίσουν τα ταλέντα;

- Ποτέ μη φέρεστε σε όλα τα παιδιά με πανομοιότυπο τρόπο διότι κάθε παιδί έχει το δικό του προφίλ, το δικό του ρυθμό ανάπτυξης, και από πολύ νωρίς δείχνει τις ιδιαίτερες ικανότητές του ή ακόμα και το ιδιαίτερο ταλέντο του. Κανένα παιδί δεν μοιάζει με το άλλο. Όποιος λοιπόν αναλαμβάνει την ανατροφή ενός παιδιού θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός, να ξεχωρίζει τη διαφορετικότητα του παιδιού, και να μην ανταποκρίνεται στις ικανότητες και στις ανάγκες του με βάση κάποιο στερεότυπο. Να βλέπετε το παιδί σας πάντα καλοπροαίρετα και ως ξεχωριστό άτομο, ανεξάρτητα από το θέμα με το οποίο ασχολείστε κάθε φορά.
- Το παιδί μπορεί να αναπτυχθεί σωστά μόνο όταν οι γονείς το περιβάλλουν με αγάπη, εμπιστοσύνη, προσοχή, κατανόηση, ενδιαφέρον, τρυφερότητα, και όταν του φέρονται από την αρχή στα σοβαρά. Το παιδί σας χρειάζεται ένα σπιτικό μέσα στο οποίο νιώθει ζεστασιά, τρυφερότητα και ασφάλεια.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ;

- Να βλέπετε πρώτα τα δυνατά σημεία και όχι τις αδυναμίες και τις ατέλειες. Αυτή η θετική στάση παίζει μεγάλο ρόλο διότι έτσι επιτυγχάνονται οι κατάλληλες καθημερινές συνθήκες για να ανθίσουν τα talenta.
- Προσφέρετε στο παιδί χρόνο και ηρεμία, πολύ σημαντικά και τα δύο για την ενίσχυση ενός talentu και βασικές προϋποθέσεις για τη συγκέντρωση του παιδιού.
- Δώστε οι ίδιοι στην πράξη το καλό παράδειγμα σε σχέση με την πειθαρχία. Δείξτε στο παιδί ότι το talento του δεν θα μπορέσει να αναπτυχθεί χωρίς πειθαρχία και άσκηση.
- Ξεκαθαρίστε του την αναγκαιότητα των κανόνων και των δεσμεύσεων. Χωρίς συνέπεια δεν μπορείτε να χαράξετε ένα στέρεο πλαίσιο, μια σαφή δομή –πράγματα απαραίτητα για ένα παιδί που έχει στόχους. Αν αντίθετα αφήσετε το παιδί να υπερφορτώνεται από ερεθίσματα, θα δημιουργηθεί μέσα του μεγάλη σύγχυση που μπορεί να αποδειχθεί αντιπαραγωγική. Σε μια τέτοια περίπτωση όλη η ενέργεια ξοδεύεται για να μπει τάξη και να τακτοποιηθεί η κατάσταση, με αποτέλεσμα να μην απομένει δύναμη για την ανάπτυξη των talentων και τωνπραγμάτων που ενδιαφέρουν το παιδί.
- Το παιδί σας μαθαίνει από τα πρότυπα που έχει. Τα πρώτα χρόνια της ζωής του εσείς είστε ο βασικός άξονας βάσει του οποίου προσανατολίζεται η σκέψη, το συναίσθημα, και η συμπεριφορά του. Γι' αυτό θα πρέπει να είστε παράδειγμα προς μίμηση, ειδικά σε τομείς όπως η εργατικότητα, η φιλοδοξία, η προσπάθεια, η αυτοκυριαρχία, η υπομονή· ένας κατάλογος που δεν έχει τέλος.
- Μεταδώστε στο παιδί σας την αξία των σταθερών σχέσεων, δείξτε του τι σημαίνει εμπιστοσύνη, φροντίδα, σύνεση, τόσο απέναντι στους εαυτούς μας όσο και απέναντι στους άλλους.
- Οι άνθρωποι μαθαίνουν από τα λάθη τους. Μάθετε στο παιδί σας ότι τα λάθη είναι μέρος της ζωής μας. Οι ατυχίες και οι α-

ποτυχίες είναι κάτι συνηθισμένο. Ακόμα και τα μικρά παιδιά μπορούν να μάθουν ότι δεν πρέπει να καταθέτουν τα όπλα, ότι πρέπει να ακολουθούν τους στόχους τους με νέα ορμή, να συνεχίζουν και να καταγράφουν αυτή την υπερπροσπάθεια ως επιτυχία. Οι γονείς μπορούν να αποτελέσουν το καλό παράδειγμα και σε αυτές τις περιπτώσεις.

- Παραμείνετε μετρίοφρονες και μην αφήνετε να παίρνουν αέρα τα μυαλά του παιδιού. Πείστε το παιδί σας ότι δεν πρέπει να κάνει σημαία τις επιτυχίες και τα ταλέντα του, διότι διαφορετικά αργά ή γρήγορα όλοι θα το θεωρούν αλαζόνα. Μη δείχνετε υπερβολικό θαυμασμό στο παιδί σας και στα ταλέντα του.

Τα αγόρια έχουν διαφορετικά ταλέντα από τα κορίτσια;

Έχουν οι άνδρες τα ίδια ταλέντα με τις γυναίκες; Ο ανδρικός εγκέφαλος έχει την ίδια δομή με το γυναικείο, ή λειτουργεί διαφορετικά; Την εποχή της πολιτικής ορθότητας, αυτού του είδους οι έρευνες έμειναν στην άκρη για πολύ καιρό διότι πιστεύαμε ότι οι γυναίκες θα κατάφερναν να αποκτήσουν ίσα δικαιώματα μόνο αν σταματούσε αυτή η ρητορική περί διαφορών μεταξύ των δύο φύλων. Σήμερα όμως τα στοιχεία αυτά αναλύονται και μελετώνται πιο διεξοδικά και η αλήθεια είναι ότι έχουν βρεθεί διαφορές. Οι περιοχές του εγκεφάλου που σχετίζονται με την ακοή και τη γλώσσα έχουν στις γυναίκες 11% περισσότερους νευρώνες σε σχέση με τους άνδρες. Ο ιππόκαμπος, η δομή που είναι υπεύθυνη για τα συναισθήματα και τη μνήμη, είναι επίσης μεγαλύτερος στο γυναικείο εγκέφαλο. Συχνά τα αγόρια έχουν μεγαλύτερη κλίση στα μαθηματικά ή καλύτερη αίσθηση του χώρου από τα κορίτσια. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο εγκέφαλος των αγοριών έχει μεγαλύτερο δεξιό ημισφαίριο. Ωστόσο μέχρι σήμερα, δεν υπάρχουν οριστικές απαντήσεις σε αυτά τα ζητήματα.

Cornelia Nitsch

Μικρά παιδιά, μεγάλα ταλέντα

Στρατηγική για την ανάδειξη των ταλέντων του παιδιού σας

Κάθε παιδί έχει τις δικές του ιδιαίτερες κλίσεις και ταλέντα. Η στοχευμένη καλλιέργειά τους έχει πολύ μεγάλη σημασία, επειδή θα οδηγεί τα παιδιά από επιτυχία σε επιτυχία και συχνά μπορεί να βοηθήσει στην επιλογή από νωρίς της κατάλληλης επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

Με τη βοήθεια των πρακτικών συμβουλών και των μεθόδων για την αναγνώριση των κλίσεων που θα βρείτε σε αυτό το βιβλίο, θα μπορέσετε να ανακαλύψετε σε ποιους τομείς βρίσκονται οι ιδιαίτερες ικανότητες του παιδιού σας: αν διακρίνεται για τη συναισθηματική του ευφυΐα, τη λογική του σκέψη, τις αθλητικές του ικανότητες, το ταλέντο στις ξένες γλώσσες, τη μουσική του κλίση, την αγάπη για τις φυσικές επιστήμες και την τεχνολογία, το καλλιτεχνικό του ταλέντο. Για καθέναν από αυτούς τους τομείς θα βρείτε πολλές χρήσιμες συμβουλές για το πώς να καλλιεργήσετε προσεκτικά την κλίση του παιδιού σας, χωρίς να το παραφορτώσετε.

Η **Κορνέλια Νιτς** έχει γράψει πολλά επιτυχημένα βιβλία με θέμα την ανατροφή των παιδιών και συνεργάζεται τακτικά με το γερμανικό περιοδικό Eltern (Γονείς). Είναι μητέρα τεσσάρων παιδιών.

Επισκεφθείτε μας στο Internet:
www.klendarithmos.gr

 **ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ**

Δοξακού 4, Σταθμός Λαριότης, 10440 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 210-52037605

ISBN 978-960-461-317-5

